

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige „Slovenske Matice“ za l. 1898.

1. *Letopis Slovenske Matice za l. 1899.* Uredil Evgen L a h. 8°. Str. 76. — Nekdanji Letopis je letos razdeljen v dve publikaciji: v pravi letopis, ki obsega samo poročilo o delovanju in gibanju Matice, in pa „Zbornik“, ki obsega nekdanjega poročila znanstveni del. Ta delitev se je zgodila po vzgledu „Mat. Hrvatske“ in je prav umestna. Tu vidimo „upravnništvo“ Slovenske Matice, poverjenišтва, bemo poročilo o delovanju Slov. Matice v minulem letu, računsko poročilo, o knjižnici, imenik vseh društvenikov. Imovina Slov. Matice se je l. 1898. žal zmanjšala za 542 gld. 6 kr. Društvenikov je pa bilo koncem m. l. 3144, torej se je število v jednom letu pomnožilo za 45 udov. Ustanovnikov je umrlo v minulem letu deset. (Nadškof Glavina v Šklednju, ne v Barkovljah.) Slov. Matica zamenja knjige s 43 društvi.

Letopis v letošnji obliki bo ugajal vsakemu udu. Ob splošnem napredku naj še „Blasnikova tiskarna“ vzame na znanje, da smo Slovenci pred več nego polstoletjem zamenili bohorščico za gajico, in naj se pošteno piše „Blasnikova tiskarna“.

2. *Zbornik.* Na svetlo daje Slovenska Matica v Ljubljani. I. zvezek. Uredil L. Pintar. 8°. Str. 259. Cena 1 K 60 h. — Kakor vidimo iz tega zvezka, je „Zborniku“ namen objavljati večje in manjše znanstvene spise. Biti hoče nekaj takega, kar se je nekdanj namerjalo z znanstvenim časopisom. Vsebina mu je ta-le:

1. „Druga vojska z Benečani“ Spisal Ivan Steklasa. (Str. 1–71.) Jedro tega spisa je vojska notranjih avstrijskih dežel z Benečani l. 1616 in 1617., pred katero pa so opisane največ borbe senjskih Uskokov z Benetkami od l. 1602. dalje. Ker se tičejo vse te borbe tudi slovenskih dežel, je spis za Slovence zanimiv. Tudi radi priznavamo, da je pisan poljudno in umevno. Beseda teče pisatelju, kakor da jo iz rokava stresa, brez težave in ovire. Vendar moramo tudi opomniti hib: a) Najprej je spis premalo pregleden. Pisatelj naj v bodoče napravi več poglavij, naj razvidno določi dobo dogodkom. b) Znanstveno zgodovinsko delo bodi bolj kritično, kaži, na katere vire se naslanja ne samo spis v obče, temveč tudi posamezna trditev. Drugače se nam vzbujajo dvomi in dvomi o vseh teh lepih zgodbah. c) Jezik — to je brezpogojno potrebno, ako naj se še kaj enakega objavi v knjigi Slovenske Matice — mora biti pravilnejši in lepši. Ne sme se pisati: „Ko se je zadržaval prvikrat v Senju“ (als er sich zum erstenmal in S. aufhielt); „njegov

svet so rado sprejeli v Gradcu“; „je prišel v Senj še radi jedne druge zadeve“; „Šibeničane prikazati Turkom kot sokrivce tega čina“; „z otroci“; „Sforza grof od Porzije“; „predobiti zase“; „čim je prišel Nasavski“, — o, ta klasični „čim“, najslajša začimba pisavi nekaterih pisateljev! — 2. „Doneski k zgodovini književne zveze mej Čehi in Slovenci.“ Nabral † Ivan Kunšič. Po pisateljevi smrti uredil Vladimir L e v e c (Str. 72–214.) Glavna vsebina teh doneskov so pisma, ki so jih pisali drug drugemu: Francišek Metelko in Jožef Dobrovský, Francišek Metelko in Pavel Jožef Šafařík, Stanko Vraz in Pavel Jožef Šafařík, Matija Čop in Pavel Jožef Šafařík, Oroslav Caf in Václav Hanka, Jernej Francelj in Václav Hanka, Jernej Kopitar in Václav Hanka, Valentin Vodnik in Jožef Jungmann. S temi pismi se dobro pojasnjuje književna zveza med Slovenci in Čehi v prvi polovici tega stoletja. Ta pisma je pokojni Kunšič v Pragi prepisal iz zbirke „Muzeja kraljestva češkega“; nekaj jih je tu prvič natisnjenih, nekaj jih je bilo natisnjenih že drugodi. Da bo prijatelj naše slovstvene zgodovine rad prebiral to zbirko, ne dvomimo; za večino Matičarjev, posebno za one, ki ne čitajo nemških stvari, ne bo imela koristi. No, vsem ne more nihče ustreči. Izdaja teh pisem je vseskozi kritična, tudi umno urejena. Nepotrebnih pa se nam zdi prvih šest strani „Pripomenka“, zakaj Kunšiča življenjepis in posebej še osebnostne stvari med njim in Vl. Levcem ne spadajo v taki obširnosti v znanstveno publikacijo. Da hočejo pisatelji vse šolske malenkosti vleči na dan, to dela našo književnost malenkostno. — 3. „Biblijografija slovenska.“ Slovensko knjištvo od 1. januarja do 31. decembra l. 1898. Sestavlil R. Perušek. (Str. 215–259.) Ta pregled se drži dosedanjega načina. — Vsekako je „Zbornik“ pomenljiva knjiga. Dal Bog, da učeni Slovenci nanesó vanj najlepše plodove svojega dela.

Dr. Fr. L.

3. *Ant. Knezova knjižnica.* VI. zvezek. Uredil Fr. L e v e c. 8°. Str. 313. 1 K 20 h. — V prvem delu „Knezove knjižnice“ je zastopan tudi letos znani pisatelj Fr. Ks. Meško. Podaje nam devet krajših slik in povestij. Vse, kar piše Meško, se bere lahko in gladko. Tako gladkega stilista ni kmalu. Poleg lepega sloga si je pridobil Meško še drugih prednostij od nove struje. Značaje zna črtati plastično in to s par krepkimi potezami. Duševne pojave, tudi najneznatnejše, zna analizirati do pičice. Sploh se zna uglobiti v mišljenje in čustvovanje svojih junakov. Klasičen vzgled za to je morebiti ravno začetna scena druge črtice: „Spoznanje“. Glavno važnost polaga Meško na notranje duševne procese; zunanje dejanja se dotika le toliko, da nas postavi